

Oikaisuvaatimus toimialuejohtaja Mervi Kosken viranhaltijapäätökseen 15/2024 Ympäri vuorokautisen asumisen palvelut Honkalinna-vastuuyksikön (37200) lakkauttaminen

Reisjärven kunnanvaltuusto pyytää Pohjois-Pohjanmaan aluehallitusta kumoamaan ja palauttamaan asian uudelleen valmisteluun Mervi Kosken viranhaltijapäätöksen Ympäri vuorokautisen asumisen palvelut Honkalinnan-vastuuyksikön (37200) lakkautuminen 1.7.2024, 26.4.2024 15/2024 edellä esitetyin perustein. Reisjärven kunnanvaltuusto hakee toimenpidekieltoa Pohjois-Pohjanmaan aluehallitukselta viranhaltijapäätökseen 15/2024 Mervi Koski 26.4.2024. Lisäksi Reisjärven valtuusto pyytää saada lisäselvitykset kokonaisvaikutuksista ja riskiarvioinnista sekä päätöksen taustalla olevat tarkat taloudelliset kustannuslaskelmat.

Päätös, johon haetaan oikaisua

Ikäihmisten palvelut
Oulun eteläisen alueelliset lähi- ja aluepalvelut
Ympäri vuorokautisen asumisen palvelut

viranhaltijapäätös 15/2024 Mervi Koski 26.4.2024

asia: Ympäri vuorokautisen asumisen palvelut Honkalinna-vastuuyksikön (37200) lakkauttaminen 1.7.2024 alkaen

Oikaisuvaatimuksen perustelut

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 4 §:n 1 momentin mukaan hyvinvointialueen on suunniteltava ja toteutettava sosiaali- ja terveydenhuolto sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaisena kuin asiakkaiden tarve edellyttää. Palvelut on toteutettava yhdenvertaisesti, yhteen sovitettuina palvelukokonaisuuksina sekä hyvinvointialueen väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita. Ympäri vuorokautisen asumisen yksikkö Honkalinnan lakkauttaminen ja palveluiden siirto Reisjärveltä tarkoittaa, että päätöksessä ei ole huomioitu väestön tarpeita, eikä palvelut ole lähellä asiakkaita, vaan päinvastoin. Perustelut tämän kohdalla ontuvat, sillä palveluiden saatavuus ja saavutettavuus palveluiden siirron myötä eriarvoistaa alueen asukkaat.

Viranhaltijapäätöksen perusteluissa todetaan, että hyvinvointialueella turvataan palveluiden esteettömyys ja saavutettavuus. Palveluiden siirto asettaa eriarvoiseen asemaan asiakkaiden lisäksi myös omaiset. Heidän mahdollisuutensa vierailta läheisten luona heikkenevät etäisyyksien ja lisääntyvien kustannusten takia. Honkalinnan lakkautuksen myötä esteettömyys ja saavutettavuus heikkenee reisjärvisille asiakkaille. Omaisten mahdollisuudet vierailta kauempana ovat rajalliset mm. julkisen liikenteen puutteen vuoksi. Reisjärven Honkalinnan kohdalla Pohteelta ei edellytetä kalliita investointeja, vaan kiinteistöistä vastaa Reisjärven kunta, joka on sitoutunut huolehtimaan kiinteistöistä ja tekemään vaadittavat korjaustoimenpiteet toimitilojen kunnossapitoon.

Perusteluissa harhaanjohtavasta vedotaan erityisosaamiseen. Honkalinnan toiminta ei edellytä mitään sellaista erityisosaamista, mitä ei Reisjärven työntekijöillä ei ole. He ovat tähänkin saakka tuottaneet taloudellisesti ja tehokkaasti laadukasta palvelua. Jos näihin seikkoihin vedotaan, on syytä tarkastella Pohteen lähijohtamista, eikä henkilöstön erityisosaamista, sillä ennen Pohdetta ko. yksikkö tuotti laadukasta ja tehokasta lähipalvelua ammattiosaamisella. Lisäksi hoito- ja palvelukäytänteitä voidaan yhdenmukaistaa ilman, että voimavaroja suunnataan suuriin yksikköihin.

Honkalinnan todellinen asiakaspaikkamäärä on 21, joista tällä hetkellä käytössä 16, koska Pohde ei ole antanut täyttää ko. paikkoja, joten tämä seikkakin on harhaanjohtava. Kaikille asiakaspaikoille olisi Reisjärvellä tarve, mutta niitä ei ole syystä tai toisesta annettu täyttää. Keskitetyissä yksiköissä

palveluiden laatu heikkenee suuren henkilökunnan myötä ja asiakkaiden tuntemus heikkenee, ja näin ollen palveluiden laatu päinvastoin kärsii kuin paranee. Todennäköisesti laitostuminen kasvaa, eikä asiakkaan yksilöllinen hoito tapahdu. Kokonaisuudessa tämän päätöksen myötä iäkkään henkilön arvokasta elämää tukeva palvelu heikkenee olennaisesti, kun sitä tarkastellaan Reisjärven asiakkaan puolesta.

Tämän päätöksen myötä yhdenvertaisuusperiaate ei toteudu Reisjärven asiakkaiden osalta, vaan asiakkaat asetetaan eriarvoiseen asemaan suhteessa muiden kuntien asukkaisiin terveydentilansa puolesta. Päätöksellä rikotaan asiakkaan itsemääräämisoikeuksia ja perustuslakia. Perustuslain (731/1999) 6 §:n mukaisesti ketään ei saa asettaa eriarvoiseen asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Viranhaltijapäätökset Reisjärven palveluasumisyksikkö Honkalinnan ja arviointi- ja kuntoutusyksikkö Arviidan lakkauttamisesta ovat ristiriidassa sosiaalihuoltolain ja sosiaalihuollon asiakaslain kanssa. Sosiaalihuollon asiakaslaki edellyttää aina asiakkaan edun mukaisia ratkaisuja palvelun järjestämistavan ja palvelun sisällön osalta. Sosiaalihuoltolain (1301/2014) mukaisesti asiakkaan etua arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota siihen, miten eri toimintatavat ja ratkaisut parhaiten turvaavat mm. asiakkaan ja hänen läheistensä hyvinvoinnin, läheiset ja jatkuvat ihmissuhteet ja mahdollisuuden osallistumiseen ja vaikuttamiseen omissa asioissa. Asiakkaan kuulemisesta ennen häntä koskevan päätöksen tekemistä säädetään hallintolaissa (434/2003).

Viranhaltijapäätöksessä ei esitetä kustannusvaikutuksia, vaikka niihin vedotaan päätöksessä. Lisäksi päätöksen perusteluissa puuttuvat kokonaisvaikutusten arvioinnit (lapsi, yritys, maaseutu, seniori). Lisäksi riskiarviointia päätöksen vaikutuksesta ei ole tehty. Nämä tulisi olla päätöksen liitteenä, joten päätös on puutteellinen. Pohde on jättänyt täysin päätöksen vaikutusten ulkopuolelle sidosryhmät, kuntien kanssa ei tehdä riittävää yhteistyötä, vaan kurjistetaan kuntien elinvoimaa ja kunnan asukkaiden elämää omien intressien pohjalta. On käyty ns. näennäisvuoropuhelua asukastilaisuuksissa, todellista vaikuttamismahdollisuutta päätöksiin ei ole ollut. Eli johtopäätöksenä päätös on valmisteltu puutteellisilla ja kehoilla perusteilla, joten se tulee kumota.

On hyvä tapa tarkastella päätöstä myös kohtuusnäkökulmasta, onko todella näin, että yhden kunnan osaksi tulee kaikkien ikäihmisten palveluiden lakkautuminen (Honkalinna ja Arviida). Katsomme, että kuntaamme jäävät palvelut (kotihoido, yhteisöllinen asuminen Mansikka ja Palvelukoti Paavola (yksityinen palvelutuottaja) eivät ole riittäviä kuntatasolla asukkaidemme näkökulmasta. Lisäksi tämän päätöksen myötä kunnastamme poistuvat laitostasoiset saattohoitopaikat kokonaan. Kotihoidon ja kotisairaalan toimesta tehty saattohoito ei ole riittävää kaikkien potilaiden kohdalla. On todettava, että henkilökunnan osalta myös yhdenvertaisuus ei toteudu verrattuna muihin kuntiin nähden, vaan ”pakkolähtö” muualle on heikentävä tekijä työn laadunkin kannalta.

On todettava, että uudet rakenteet eivät tuo henkilöstön riittävyyteen mitään taetta. Ei ole osoitettu, että henkilöstö siirtyisi palveluiden mukana, vaikka toimialajohtaja Mervi Koski on lehdistössä työntekijöihin vedonnutkin. Henkilöstön saatavuus ongelmat ovat olleet suuremmat isoimmista yksiköissä, samat sairastelupoissaolot jatkuvat oli yksikkö pieni tai suuri, eikä ammattiosaajia saada lisää isompiin yksiköihin, kun heitä ei ole saatavissa palvelutarpeeseen nähden riittävästi koko Suomessa. Reisjärven Honkalinna on osoittanut Peruspalvelukuntayhtymä Selänteen aikana innovatiivista palveluiden kehittämistä yhdessä kotihoidon kanssa, joten tämä yhteistyön katkeaminen ko. päätöksen takia vie pohjaa pois myös kotihoidon toiminnalta Reisjärvellä.

Tärkeintä on se, että asumispalvelut järjestetään asiakkaan yksilöllisten tarpeiden ja hänen etunsa mukaisesti. Asiakkaan mielipiteillä ja toiveilla on sosiaalihuollon (812/2000) ja korkeimman hallinto-oikeuden oikeuskäytännön nojalla annettava erityistä merkitystä päätettäessä palveluasumisen

järjestämistavassa. Honkalinnan omaiset ovat ilmaisseet kannanotossaan omaistensa puolesta vetoomuksen Honkalinnan säilyttämisestä. Lisäksi heidän palautteensa Honkalinnasta saa kiitosta.

Koko prosessissa asiakkaat on unohdettu, eli heidän toiveitaan ja odotuksia ei ole selvitetty. Ehkä vedotaan heidän heikentyneen kykyynsä arvioida asioita, mutta on otettava huomioon, että nämä ihmiset ovat asuneet kaiken ikänsä kunnassamme, heillä on oikeus arvokkaaseen vanhuuteen omassa kunnassa lähellä omia läheisiään. Nämä ihmiset ovat rakentaneet meillä tämän maan, tämäkö on kiitos siitä työstä? Inhimillisyys-yksilöllisyys ovat arvoja, jonka pohjalta teemme sosiaali- ja terveyspuolella töitä, nämä arvot eivät saa koskaan unohtua päätöksissäkään. Peruspalveluiden vahvistaminen mukaan lukien ympärivuorokautiset asumisyksiköt sekä ennaltaehkäisevä työ tuovat enemmän säästöä, kuin nämä lakkautuspäätökset.

Oikaisuvaatimuksen tekijän yhteystiedot

Reisjärven kunta
Kunnanvaltuusto
Reisjärventie 8
85900 Reisjärvi
reisjarvi@reisjarvi.fi
040 3008 111